

MATXIN (4n SARIA)

Ene errian, baegoan itxaslapurretan itxaslapurrik ospetsuenetako zan pertsonai entzutetsu bat.

Bere izena Matxin zan baserriarren semea, gaztetatik itxaso zabaletara joana.

1.500.garren urte inguruan, Amerikak aurkitu barri egozala, jende asko abiatzen zan bere etxeok utzita lur barrira.

Gure pertsonaiak ere, uste bardinagaz Kolon'en bidea egin gura eban, orduan baserrian egoan gosetea-ri aurre egiteko asmoz.

Izena emon eta egun bi barru baegoan gure Matxin espainiar galeoi baten, Bilboko portutik urtetako prest.

Espainiar galeoiak garai artako itxasontzirik andienak ziran. Asikeran itxasontzi txikiak egitea baino merkeagoak ziralako asi ziran egiten galeoiak, baina beste alde batetik, ontzi andiak gatxagoak ziran garraiatzeko eta errazago urperatzen ziran.

Batzutan ekaitzen ondorioz, baina geienetan kortsarioen eta itxaslapurren erruz urperatzen ziran.

Matxin joian galeoia ez zan nolanaikoa.

Zazpitik amabost leguako bordadea eukon, ogeita amasei kanoi astun, ogeita lau kanoi arin, berreun eta lauregoita zortzi gizon eta eun da irurogei tonatik gorako karga eroateko gaitasuna.

Gau baten Española (gaurko Rp. Dominikana) irlara eltzeko egun bat falta zala, itxasontzi susmagarri bat ikusi leitekean ez ain urruti eurengana joiala, ezertariko ikurrinbarik. Ontziko tripulazinoa artega egoan, eta egoteko arrazoirik ez jaken falta, itxaslapurrez gainezka egozalako ur eremu aiek.

Galeoia baino ontzi txikiagoa zan, balandro izeneko ontzi arma. Bederatzitik amabi leguara bitarteko abiadura ar leikean, baina maniobrak egiten arinagoa zanez gero, galeoiak ez eukon ies egiteko aukera andirik. Ontzi mota oni, balandro ezeze goleta ere deitzen eutsoen.

Kasua da ze, goleta parajetu edo urbildu aala gero eta argiago egoan itxaslapurrak zirela baina emoten eban ez eukela borrokarako asmorik.

Kapitaina zala emoten eban batek zera adierazi eban:

– Lasai guztiok, ez dogu txarrik sortu gura, abordaje baten bear izanik ez dago, daukazuezan baliozko gauza guztiak zorro baten sartu, eta geuri emon ezkeru.

Gure galeoian joian jendea ez zan aberatsa baina ala eta guztiz ere, zorro ba betetzeko aina batu zan.

Emon jaken eta goletako kapitainak erreberentzi bat egin ostean, amabi kanoi agertu ziren bapatean curen aetatik sua eta polbora jaurtitzen ebela. Ez ziren itxaslapurrak, kortsarioak baino.

Kortsarioak gobernu batek ordaindutako itxas-merzenarioak ziran, eta curen lana zan, espainiar ontziak lapurtu eta azkenik urperatutea, sarritan galeoiak zer eroien kontutan artu barik, elburu nagusia urperatzea zan, geroago gobernutik (Frantzia, Holanda, Ingalaterratik,...) soldatak jasoz.

Itxaslapurrak edo piratak ostera, lapurreta eukon elburu nagusi. Txakur aren izena, Francis Drake zan (geroago Izaro uartean egozan fraile frantziskotarrei erasotu eutsen berbera).

Drake espainiar Karibera eldu zan espainiarrei ontzi azkar bat ostu ostean, "La ruta de la plata" delakoa aintzat artuta. Asierako urte aietan espainiar galeoiak ez eukaten geroago eukiko eben eskolta, eta errezak ziran lapurtzeko.

Bere bizitzako azken-urteak itxaslapur moduan emon arren, Drake k Ingalaterrako koroarentzat egiten eban bear.

Guk Matxin ez daiogun aaztu. An egoan, **ilotz** egoan gorpu pilo baten erdian, Karibe'ko uretan.

– Au da nire azkena –pentsatu eban gure Matxin'ek– Bein etxetik urten eta beratan eriotzari belarriak ikusi.

Konortea gal-zorian egoala, beste itxasontzi bat uneratu zan, azkenengo arnasetan egoan lagunak ataraz.

Lau ziran zorionekoak, eurotako bat gure Matxin.

Berbetako gai izan zanean, zelako itxasontzian egoan eta nortzuk ziran bertako gizonak itaundu eban Matxin'ek.

la metro bi eukazan gizon bat urreratu jakon.

– Nire izena L'O1 Ionais da eta jatorriz frantziarra naz. Eta zure izena zein da?

– Nire izena Matxin da eta Euskalerritik natorren gazte bat naz, an baino obeto izateko ustez.

– A bai, euskalduna beraz! Ezagutu izan dodaz aibat euskaldun neure bizitan zear. Egia esan nire erria, Euskalerrria pare parean dagoen, Biarno, Zuberoagaz muga egiten dauala, da.

– Aor ba! mondik nora. Esan eban Matxin'ek, ago zabalik, beste ezer esateko kapaz ez zala.

— Gura dozu neure gizonetako bat izan! —Itaundu eutson L'01 Ionais'ek Matxin'eri.

— Bai, zergaitik ez! Galtzeko gitxi daukat eta irabazteko asko.

Egun aretatik aurrera, Matxin Karibeko itxaslapurriek ospetsuenetariko bategaz batu zan.

L'01 Ionais eta Matxin, ondo eroaten ziran alkarregaz, orrexegatik jardun eben alkarregaz zazpi urte luzez.

"La ruta de la Plata" ederto baten ustiatu eben baina curen kolperik onena Marakaibo'n izan zan. 1507.garren urtean, aste bitan bertako ontziak ez eze Marakaibo uria bere okupatu eben.

Matxin'en ilusino andienetariko bat, Francis Drake ingelesa aurkitzea zan, **mendeku** egarriz jokatzeko. Baina ez zan Drake'n arrastorik.

Karibe'ko itxaslapur guztiak portu bakar baten bakarrik egoazan seguru, "Port Royal" zan berau eta Jamaika'ko uartean egoan. Gau baten, tabernarik taberna ebizela, "Por Royalen", Matxin'ek, kasualitatez, Anton de Garai Gorniz'ko semea ezagutu eban.

Anton be, bere antzera, etxetik urten zan bein, Ameriketako egiteko asmotan, eta itxaslapur lez amaitu eban. Alkarrerri animuak emonaz agurtu ziren, barriro ez zirela ikusiko pentseta. Urte beratan, gabonak inguruan, L'01 Ionais'ek zera eskaini eutson Matxin'eri.

— Gazte, nire adinik onena pasa da bein onezkero eta itxasontzi au saltzea ebatzi dot. Nori eta zeuri, gura badozu.

Eta Matxin'ek:

— Eta zergatik niri Kapitain jauna?

Kapitainak orduan:

— Zeu zaralako tripulazino onetan dagoen ganoradun bakarra eta akordio batera eldu ezkerro gizonak be, itxasontziagaz batera, zeureak izango litzakez.

Matxin'ek azkenik:

— la ba! Ados nago.

Olan, L'01 Ionais Frantziara erretiratu zan eta Matxin barriz "txo" izatetik kapitain izatera ailegatu zan.

Denborak aldatuz joiazan eta espalmar Karibea ez zan leen bezain leku trankila. Galeoi espainiarrak eskolta itzelakaz etozan eta itxas lapurrak gero eta bizi-modu latzagoa eukien.

Arrazoi orregatik eta etxetik parajeago edo urbilago egotearren, Mediterraneora joatea erabaki eban, an be bazan aukerarik itxaslapurren ofizioari eusteko.

Mediterraneo itxasoan itxaslapurren erregea ari zan eta ez jakon arean be gustatu Matxin'en barri jakitea. barbarroja zan berau. Turkiarra. Soliman errege zana-aren agindupean egoan eun eta irurogei galera bere menpe ebazala.

Barbarroja'ren itxas-flota guztia ez zan batera ibilten, orregatik urperatu ebazan crea euki ebanean.

Karibea itxaso zabala dan modura, Mediterranea, itxaso zarratua izan da beti. Alaberraren indarrak eta zori txarraren eraginez, gure Matxin'ek Barbarroja'ren armada indartsua aurrez aurre eukon. Euron parera elduta ez jakon indarrik falta turkiarrei aurre egiteko. Orregatik as; zan kainonazoka bere etsaien aurka, baina bere burua inguratuta ikusten eban.

Andik gutxira zulatu eben Matxin'en balandro txikia, bertan egozan gizon guztiak uretara salto eginez.

Barbarroja'ren **mosta** biko ontziak urreratu, eta laster jazo ebezan epaitzeko asmotan.

Barbarroja'k Matxin'en **ausardia** ikusi ondoren, tratu bat eskaini eutson.

— Gazte, gura al zenduke nire **mosta** biko guda ontzi bateko kapitain nagusia izan?

— Ze kondizino jartzen daustazun, kontutan artuta, Erantzun eutson Matxin'ek tinko.

— Kristau zarala antzemoten dot. Musulman biurtuko bazina naiko litzateke.

Orduan Matxin'ek asarre bizian:

— Ezta pentsatu ere! Arinago bizia emon!

Matxin'en crantzunaren aurrean, Barbarroja'k trankil-trankil:

— Bizia ez dakit baina burua bai galduko dozu zure jarrera aldatu ezean.

Matxin'en mututasunaren aurrean, laster egin ziran gure gazte ausartari burua mozteko atonketak.

Dast! Kolpe siku batez amaitu zan gure itxaslapur ospetsuaren bizia.

Baina kondairak aurrera darrai. Matxin akabatu ostean, Barbarroja "Corfura" abiatu zan. Bertan erregeari Matxin'en barri emon, eta zera idatzi eban bere egunerokoa:

"Matxin kapitainak ooretsu emon eban bizia, 1538.garren urteko irailaren ogei eta zazpian, bere sineskera alde batera itzi barik. Ala'k, Jaungoikoa'k, edo artu bearrekoak artu dagiala bere aurpegiaren argitan".

LEGARRETA'tar ASIER

~~ / ◆ ~I ◆ ~I
1~◆ 1~◆ 1~◆